

Санченко Д.Є.

студент 1 курсу магістратури юридичного факультету
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Науковий керівник:

Огнев'юк Г. З.,

к.ю.н., асистент кафедри інтелектуальної власності
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Нейролінгвістичне програмування як об'єкт правового регулювання

У контексті розвитку теорії та практики втілення особистих немайнових прав, одне із яких право на свідомість (як таке, що витікає із права на недоторканість), потребує наукової уваги проблематика визначення статусу нейролінгвістичного програмування (НЛП). Дистанція між законодавчим регулюванням та усвідомленням практичної ролі НЛП, нажаль, не працює на випередження «потенційних» проблем.

Як процедури, що формують модель успішної психотерапії, унікальні можливості даного напрямку надають змогу досягати взаємопорозуміння з оточенням, адже: активізовані розумові здібності (нейро); особливим чином використовується мова (лінгвістичне) для досягнення цілей та успіху; управління розумом, психікою, приведення своїх переконань та цінностей у відповідність з бажаним результатом (програмування) [1, с. 62]. НЛП являє собою процес прискореного навчання і перенавчання, позбавлення від небажаних стереотипів поведінок, створення їх нових програм [5, с. 215]. НЛП висвітлює, яким чином зрозуміти і досягти успіх, так, щоб відчувати значно більше таких моментів. Це є спосіб відкриття і розвитку індивідуальних, природних здібностей, спосіб віднайти те, що є найкращим у власній особі та в інших [2, с. 9]. Тобто, однакові засоби впливу (у даному випадку методики побудови спілкування, способу мислення, світосприйняття) у рівній мірі застосовуються до різних груп людей.

Безумовно, інформаційний простір надзвичайно перенавантажений літературою щодо практичного застосування НЛП, разом з тим, приховання небезпек застосування останнього ставить у глухий кут будь-кого, хто не очікує впливу. Це протилежна сторона свободи творчості. Так, В. Б. Шапарь зазначає, що у руках аферистів знаходиться потужний інструментарій, який складається із суміші гіпнозу, елементів маніпулювання свідомістю та підсвідомістю, навіюванням та багато іншого [3, с. 239]. Інші науковці вважають, що оскільки з метою запобігання загроз національній безпеці України слід інтенсивно проводити заходи щодо мінімізації можливостей застосування маніпулятивних технологій інформаційно психологічного впливу – нейролінгвістичного програмування – на громадян [4, с. 163].

Позитивним чином законодавство про авторське право впливає на свободу НЛП-«технологій». Існують усі юридичні підстави для того, щоб визнати право на авторський твір, оскільки в цілому дисплей-презентація НЛП практично спрямована на: організацію менеджерської роботи, налаштування корпоративних контактів (у спосіб укладання авторських посібників, рекомендацій, статей (в т. ч. їх перекладів)); проведення лекцій, семінарів; створення комп'ютерних програм, аудіовізуальних творів тощо.

Однак ряд проблем виникають у разі застосування методик, принципів НЛП, що не охороняється відповідно до ч. 3 ст. 8 Закон України «Про авторське право та суміжні права», а тому не можна говорити про порушення прав автора. Формально, особа, яка розробляє методологічну основу для впровадження НЛП цілком відповідає вимогам, які ставить законодавство до автора твору (створює твір, матеріалізує його, випускає у світ, отримує авторську винагороду і т. д.). Таким чином, у частині недоторканості твору складнощів не виникає. Крім того, якщо НЛП-технології використовувати як елемент винаходу чи корисної моделі, виникає питання правомірності використання та відповідності такого елементу моральним засадам суспільства, з огляду на імператив

недоторканості психіки, який відображається у ч. 1 ст. 3 Хартії основних прав Європейського Союзу від 07. 12. 2000 року (Україною не ратифіковано).

Потрібно констатувати, загальнодоступність такого «знання» не може бути піддана об'єктивній критиці чи осуду з боку закону внаслідок відсутності належного закріплення НЛП як засобу вчинення правопорушення. Свобода творчості таким чином призводить до використання «не на благо» подібних методик і лише полегшує досягнення основної мети особи, яка остаточно вписується у формулу «зловживання правом», що нерідко у комплексі пов'язується із свободою віросповідання.

Можна погодитися з М. І. Яновським, що чим глибше сприйняття мистецтва, тим більше контрольованим є вплив; чим поверховіше сприйняття тим більша вірогідність психологічно примусового впливу твору на реципієнта [5, с. 817]. Яновський дає вичерпну відповідь на питання, яке ставить доктор культурології О. П. Код'єва у статті «Чи може бути злочинним мистецтво?».

Підводячи підсумок, варто зазначити, що перспективи виділення методик НЛП у полі законодавчого регулювання можливі у сферах: а) національної безпеки; б) психіатричної допомоги; в) авторського права. Якщо застосування НЛП-методів виокремити на рівні підзаконних актів, тоді покладені в основу творів офіційні документи органів виконавчої влади не вважатимуться об'єктами авторського права, а тому говорячи про виключне використання у галузі психіатрії НЛП, слід включити підпункт у пункті «в» ст. 10 Закону України «Про авторське право та суміжні права» про заборону вільного розповсюдження творів, що включають практичне застосування НЛП.

Список використаних джерел

1. *Биомедицинская этика*: слов.-справ. / Т.В. Мишаткина, Я.С. Яскевич, С.Д. Денисов [и др.]; под ред. Т.В. Мишаткиной. – Минск: БГЭУ, 2007. – 90 с.
2. *Кашинцева О.Ю.* Проблеми права біоетики: курс лекцій / О.Ю. Кашинцева – К.: Київський університет права НАН України, 2012. – 174 с.
3. *Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П.* Психологія управління. Підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 664 с.
4. *Яновський М. І.* Проблема психологічного впливу мистецтва на особистість / М. І. Яновський // Проблеми сучасної психології. – 2013. – Вип. 21. – С. 810-819.
5. *Белявська О. О.* Використання нейролінгвістичного програмування в навчанні. Ефективна комунікація між викладачем та студентом / О. О. Белявська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Психологія і педагогіка. – 2010. – Вип. 15. – С. 7-13.
6. *Сибірня Р. І.* Нейролінгвістичне програмування у загрозах національній безпеці / Р. І. Сибірня, А. В. Сибірний, О. В. Хомів // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. – 2012. – Вип. 2(1). – С. 160-165.
7. *Шапарь В.Б.* Профессиональный гипноз [Текст]. – Харьков: Книжный клуб «Клуб семейного досуга»; Белгород: ООО «Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2008. – 320 с.